

ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ ПІДРУЧНИКА ДЛЯ НАВЧАННЯ ДІЛОВОЇ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Караєва Т.В., к.пед.н.,

Таврійський державний агротехнологічний університет

Summary: the requirements to master students skills enabling them to provide business communication in English have been substantiated. The concept for the course-book working out for teaching Business English at non-linguistic University has been proposed as well as the principles providing the proposed concept realization have been considered.

Key words: course-book, concept, principles, Business English teaching.

Постановка проблеми. Однією з вимог досягнення випускниками вищих навчальних закладів освіти стандартів, прийнятих Радою Європи щодо рівнів володіння мовою (РВМ), є вільне володіння англійською мовою як мовою міжнародного спілкування не тільки на рівні загальної англійської (GE), а й, перш за все, мовою у сфері ділової комунікації (BE). Тому дисципліна «Ділова англійська мова» згідно Типової Програми Міністерства Освіти є обов'язковою при навчанні у магістратурі, оскільки до фахівців різних галузей висувається вимога досягнення ними рівня професіоналізму, а саме:

- рівня сформованості професійної іншомовної комунікативної компетенції;
- готовності до професійно-ділового спілкування з представниками інших культур;
- адаптивності до швидких змін у середовищі;
- здатності до прийняття рішень у динамічному континуумі.

Але реалізація відповідності наведеним вимогам у процесі навчання ділової англійської мови потребує, перш за все, наявності базового підручника, який би задовольняв сучасним вимогам: 1) методичного характеру - відповідності прогресивним підходам до викладання мови; 2) лінгвістичного характеру - відповідності сучасному стану підмови ділового спілкування та 3) змістовного характеру - наявності різноманітних матеріалів, що розкривають проблеми ділової активності.

На жаль, аналіз підручників для навчання англійської мови для ділового спілкування виявив, що більшість з них побудована на використанні не самих передових методик навчання і не відображає сучасний стан ділової англійської мови. Зміст нерідко подається за типом довідника та стосується не стільки сфери ділової активності, скільки забезпечення життєдіяльності людини у діловій подорожі (контакти та спілкування у аеропорту, на митниці і т. ін.).

Основні матеріали дослідження. Такий стан справ щодо забезпечення процесу навчання ділової англійської мови змусив розпочати роботу щодо створення підручника з ділової англійської мови нового типу для навчання студентів немовних спеціальностей. Пілотний варіант такого підручника «Ділова англійська мова для студентів немовних спеціальностей»(далі за

текстом – посібника) розроблено у 2012 році на кафедрі іноземних мов ТДАТУ для студентів магістратури, які вивчають ділову англійську мову. Він призначений для навчання ділової англійської мови студентів магістратури, які вже досягли середнього рівня (B2) володіння загальнозживаною англійською мовою (General English) та орієнтований на комунікацію у всіх видах мовленнєвої діяльності: читанні, говорінні, аудіюванні та письмі. Посібник пройшов апробацію в групах студентів МБ ЕСВ, МБ МСГ, МБ ЕП, МБ АГ, МБ ЕОНС у 2012-2013 та 2013-2014 рр.; МБ ОА, МБ ЕП, МБ МСГ, МБ ЕСВ у 2014-2015 р.

Основою для створення концепції підручника з ділової англійської мови була потреба зробити ведення бізнесу англійською мовою не абстрактним, а психологічно реальним, привабливим для студентів навіть на рівні оволодіння мовою. Для досягнення цієї мети у розробці посібника були використані всі сучасні підходи, за якими побудовано більшість підручників ділової англійської мови, які можуть розглядатися як вихідні принципи, а саме:

- 1) посібник орієнтований на ділове спілкування, тому студенти вивчають ділову мову у діловій комунікації і через неї, тобто він може бути кваліфікованим як «task-based»[1];
- 2) ділова мова за посібником вивчається через зміст інформації, що належить до сфер бізнесу (content-based)[2];
- 3) він є тематично-орієнтованим (theme-based)[2], тому що вся навчальна діяльність та інформація сфокусована у 12 темах, які презентують весь предметний зміст навчання.
- 4) комплексний характер підручника відтворено як цілісний навчально-методичний комплекс, що складається з двох змістових модулів: «Персональна ідентифікація» та «Ділова комунікація», кожний з яких містить шість уроків, в яких опрацьовується змістовний матеріал, дібраний за принципом мотиваційної достатності з джерел Інтернет ресурсів, до яких включено автентичні англомовні тексти та відео фрагменти (які є невід'ємною частиною посібника та додаються на DVD диску), що сприяє створенню умов та формуванню у тих, хто навчається, англомовної інформаційної компетенції. Okремо виділено розділи для обов'язкового виконання студентами домашнього завдання (Workbook) та факультативного за бажанням студентів виконання індивідуально-творчих завдань (Individual Assignment), а також, двомовного словника;
- 5) автентичність навчальних матеріалів (включаючи аудіо- та відеоматеріали) зумовлюється їх відбором з оригінальних автентичних джерел;
- 6) порівняльний характер інформації має місце на рівні порівняння ділового етикету у англомовних країнах та в Україні;

Розроблений підручник, на відміну від існуючих підручників для навчання ділової англійської мови, має такі специфічні риси:

- провідним принципом його побудови є принцип розвитку інтегрованих вмінь, що забезпечує взаємопов'язане навчання видів мовленнєвої діяльності (читання, говоріння, аудіювання, письма);

- структура підручника надає змогу широко залучати до процесу навчання проектну методичку [3], ділові ігри та кейси;
- навчання за розробленим підручником надає змогу розвивати навчальну автономію студентів [4], оскільки виконання студентами індивідуально-творчих завдань, завдань з самостійної роботи передбачає здійснення ними самостійного Інтернет пошуку та відбору англомовних автентичних матеріалів, їх перекладу, відбору та структуризації для представлення в групі у вигляді презентації, що, в свою чергу
- сприяє формуванню інформаційної компетенції [5] тих, хто навчається, в процесі роботи за підручником;
- уможлиблює реалізацію кооперативного навчання на основі навчальної автономії студентів, оскільки всі види навчальної діяльності призначено для проведення в парах, мікрогрупах, групах.

Висновки. З наведеного виходить, що навчання ділової англійської мови за запропонованим підручником створює

- 1) сприятливі умови для розвитку навчальної автономії студентів та
- 2) формування їх інформаційної компетенції засобами мови, що вивчається;
- 3) уможлиблює широке застосування автентичних англомовних матеріалів в процесі навчання;
- 4) перетворює процес навчання у автономне прийняття рішень студентами на всіх етапах кооперативного навчання на основі загальних та специфічних принципів, закладених при побудові підручника;
- 5) ураховує рівні складності завдань;
- 6) підвищує мотивацію та ставлення студентів до навчання через відчуття задоволення від навчального процесу, власного прогресу та успіхів.

Посібник може бути рекомендованим для навчання ділової англійської мови студентів немовних спеціальностей, оскільки організація навчальної діяльності за ним сприяє розвитку навчальної автономії студентів, необхідної для забезпечення адекватного мовленнєвій ситуації спілкування (усного або письмового) засобами мови, що вивчається та створенню умов для формування незалежного користувача мови.

Література.

1. Prabhu N.S. Teaching Business English / N.S. Prabhu. – Oxford: Oxford University Press, 1994. - 237 p.
2. Brinton D.M., Snow M.A., Wesche M.B. Content-Based Second Language Instructions/ D.M. Brinton and other. – New York: Newbury House publishers, 1989.
3. Fried-Booth D.I. Project Work / D.I. Fried-Booth. - Oxford: Oxford University Press, 1996. - 89 p.
4. Караєва Т.В. Методика навчання ділової англійської мови з урахуванням рівня автономії студентів економічних спеціальностей: автореф. дис...канд. пед. наук : 13.00.02 / Т. В. Караєва; Південноукраїнський держ. пед. ун-т імені К. Д. Ушинського. – Одеса, 2010. – 21 с.
5. Tarnopolsky O.B. Constructivist Blended Learning Approach to Teaching English for Specific Purposes / O.B. Tarnopolsky. - London: Versita, 2012. – 254 p.